בס"ד

חלקינו בתורתיך

הוצאה לאור חידושי תורה של בעלי בתים העושים תורתם קבע ומלאכתם עראי

שנה ג' • גליון קח

פרשת לך לך
תשפ"ז לפ"ק

מבוא בשער התורה

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. בפרשתן אנו למדין אודות אחד מהעשרה נסיונות של אברהם אבינו, מה שאמר לו הקב"ה ליסע ממקום מולדתו ולהטלטל בדרכים אל הארץ אשר אראך. וכמעשה אבות סימן לבנים, **גם אנחנו מתנסים רבות בנסיון זה בכמה מיני אופנים וצורות שונות**, ועלינו לאחוז בדרכי אבותינו לאמר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, ולהציב נגד עינינו הכלל שהציב **מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע** קודם הנסיעה למעונות הקיץ לאמר, 'מען פארט טאקע אין קאנטרי אבער פונעם אויבערשטען פארט מען נישט אווענק', כי תורת היהודי אינו משתנה בשום מצב, ועליו לשמור תורת ה' ומצוותיו בשבתך בביתך ובלכתך בדרך, מבלי להקל ראש ח"ו תחת מסוה האמתלא ש'בדרך שאני', כי יש לנו אב זקן ולא ישתנה לעולם.

הנסיון הזה של **'לך לך'**, להתחזק בכל הכוחות בשמירת כל התורה והמצוות אף במצב שנמצאים על אם הדרכים, נוגע לכמה אופנים, הן כפשוטו כשנמצאים במצב של נסיעה ומטבע הדברים עולה בקושי להיות זהיר בכל מיני זהירות כמו שרגילין בשעה שנמצאים על מי מנוחות בין קורות ביתו בסביבות בני משפחתו וקהילתו ידידיו ומכיריו, וביותר מצוי הדבר כאשר האדם מוצא את עצמו בפתע פתאום במצב של חירום שלא היה מוכן לכך ועליו לעשות החלטה מהירה אם לוותר על רכוש גשמי או ח"ו על רכושו הרוחני לזלזל באיזה מצוה, אז יש להתאזר ולהתחזק בכוחות עצומות שלא לזוז מפני כל רוחות שבעולם שלא לאבד עולמו בשעה אחת, אלא אדרבה להיות בבחינת יש קונה עולמו בשעה אחת.

ושמעתי בענין זה עובדא נוראה מפי בעל המעשה ה"ה **כבוד מחותני להבחל"ח הרה"ח ר' ראובן טויבער ע"ה** דבדידי' הוה עובדא, בימי בחרותו שהי' בשנות הבראשית של התיישבות היהדות החרדית על אדמת אמעריקע, והיה קשה מאוד בעניני פרנסה כידוע, וגם הוא הוצרך להתייגע לפרנסתו כמאמר הכתוב בזיעת אפיך תאכל לחם, היה פעם אחת שבערב שבת קודש בצהרים הבחין שחסר לו כתונת לכבוד שבת קודש, והחניות המקומיות כבר היו סגורות, ואחר בירור קצר אמרו לו שבאיסט סייד עדיין יכול למצוא חנות שימכור לו כתונת.

השעה כבר היה מאוחר, שהיה **באחת מהערבי שבתות הקצרים שבימות החורף**, והלך עם הרכבת (באן) לאיסט סייד, קנה את הכתונת, ולקח את הרכבת בחזרה לווילליאמסבורג על דעת לירד בהתחנה שברחוב מארסי עוו. ולהגיע לביתו עוד קודם השבת. אך למעשה נפלה עליו תרדמה, **מתוך יגיעתו ועייפותו התנמנם על מקומו**, וכשנעצר הרכבת **במארסי עוו.** לא חלי ולא הרגיש שכבר הגיע זמן ירידתו והמשיך בתנומתו, עד שהרכבת המשיך עוד בנסיעתה, והגיעה **לרחוב מירטעל עוו.** התעורר וירד מהרכבת והתחיל לעשות את דרכו בחזרה כדי להגיע לביתו.

אמנם באמצע הליכתו **כבר שקעה החמה והגיע הזמן של שבת קודש**, והוא עדיין פוסע עם חבילותיו ברשות הרבים, הנסיון שעמדה לפניו היה עצום מאוד, הוא היה בחור גלמוד בלי משען ומשענה המתייגע על פרנסתו ומקבץ פרוטה לפרוטה, **ועתה יש לו עמו כל רכושו, שלקח עמו כיסו שהיה שם כל מעותיו, וגם מסמכיו ותעודותיו הרשמיים היו לו שם, והמפתחות של**

המשך בעמוד ב'

מדור תורתם קבע

ההעדר קודם להויה

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך.

דקדקו המפרשים, דמה נפקותא לנו בזה - שהיה הארץ הזאת אשר ישב בה 'ארצו ומולדתו ובית אביו', והלא עיקר הציווי היה שיצא מהארץ הזאת אל הארץ אשר יראה אותו, ואם כן היה די באומרו 'לך לך אל הארץ אשר אראך'.

ב) עוד דקדק בספר **שם משמואל** (תרע"ג), שהיה לו לומר 'אל ארץ אשר אראך', שהרי עדיין לא הגיד לו באיזה ארץ, ולא יצדק לומר בה"א הידיעה.

ג) **ואעשך לגוי גדול וגו' והיה ברכה.** ויש להבין כוונת ברכת 'והיה ברכה', אחרי שכבר נתברך עם הברכות הקודמות, ודברי רש"י ידועים.

ויבואר על פי הידוע, כי בכל דבר צריך להיות **העדר קודם להויה**, וכל דבר שזורעין בקרקע אינו מצמיח עד אחר שכלה ואבד, **פושט צורה ולובש צורה**. וכתב הייטב לב (פ' וישב), שכמו כן היה אצל אברהם, וירד אברם מצרימה (בראשית יב, י') היה בחינת העדר, אחר כך ויעל אברם ממצרים וגו' במקנה בכסף (שם יג, א-ב) בחינת הויה. וכמו כן יצחק שאמרו לו לך מעמנו (שם כו, טז) בחינת העדר, אחר כך הלכו אצלו בחינת הויה, שאמרו לו (שם שם כח) ראה ראינו כי היה ה' עמך, בחינת הויה חדשה. וכמו כן גבי יעקב שאליפז לקח ממנו כל אשר לו, ולא נשאר בלתי עם גויתו. וכמו כן היה אצל יוסף, שבקשו אחיו להרגו ונמכר לעבד, והיה אסור בבית האסורים בחינת העדר הקודם להויה - בחינת מלך שמלך במצרים, ע"ש באורך.

ולפי זה יש לומר, דאכן היינו טעמא שצוה הקב"ה לאברהם לעקור את דירתו מארצו וממולדתו ומבית אביו, דמכיון שרצה הקב"ה לברכו בכל אלו הברכות, **היה מן הצורך שיהיה בתחלה בבחינת העדר**, ועל כן אמר

המשך בעמוד ב'

מדור תורתם קבע

המשך מעמוד א'

לו 'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך' (קושיא א') דייקא, דמכיון שיציאתו הוא מארצו ומולדתו ובית אביו, הרי היציאה משם נחשב לו להעדר גדול, שאבד את כל מכיריו, והוצרך לצאת מן הארץ אשר ישב בה מעת לידתו, ואמר לו הקב"ה שעל ידי שתהיה בבחינת העדר, תהיה ראוי שתתקיים בך הברכות האלו - 'ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך'. ולפי זה יש לומר שמאמר 'והיה ברכה' אינה ברכה נוספת (קושיא ג'), אלא הכי אמר לו הקב"ה, 'והי"ה', שתהיה לך הויה חדשה, 'ברכה', על ידי הברכה שברכתי אותך.

ועל פי זה אתי שפיר דקדוק לשון הכתוב 'אל האר"ץ' בה"א הידיעה (קושיא ב'), שרמז לו הקב"ה בזה, שההעדר הזאת שאתה הולך מארצך וממולדתך ומבית אביך, יהיה 'אל הארץ', כבחינת 'הארץ' הידוע, והיינו מה שנעשה תמיד בתוך הארץ, שכל דבר שזורעין בה, אינו מצמיח עד אחר שכלה ואבד, ואמנם אחר ההעדר הוא גדל וצמח, הכי נמי 'אראך', שכך יהיה אצלך, שאחרי ההעדר בהליכתך מארצך וממולדתך ומבית אביך, **תזכה להויה חדשה**, 'ואעשך לגוי גדול' וגו' וליתר הברכות.

(הרה"ח ר' **ברוך מרדכי מארקאוויטש** הי"ו)

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה (טו, ו).

ופירש רש"י: "**הקב"ה חשבה לאברם לזכות ולצדקה, על האמונה שהאמין בו**".

הדברים צריכים ביאור, ראשית, מדוע דווקא ענין האמונה נחשב לצדקה. ועוד, הרי אברהם אבינו ע"ה היה ראש המאמינים ובהיותו בן שלש שנים הכיר את בוראו, ואמונתו בה' היתה יסוד דרכו ועיקר עבודתו, ואיך ניתן לומר כי אמונתו היתה צדקה וזכות יתירה, הרי היתה אצלו למצוה ולחיוב איתן. גם יש לדעת כוונת אומרו 'והאמין' בלשון מפעיל, דמשמע שהפעיל אחרים להאמין.

ונראה לומר, בהקדם מה דנפסק ב**שו"ע** בהל' צדקה (יו"ד סי' רמט סעי' ו): "שמונה מעלות יש בצדקה, זו למעלה מזו. מעלה הגדולה שאין למעלה ממנה, המחזיק ביד ישראל המך ונותן לו מתנה, או הלואה, או עושה שותפות, או ממציא לו מלאכה כדי לחזק ידו שלא יצטרך לבריות ולא ישאל, ועל זה נאמר 'והחזקת בו'".

והנה אמרו חז"ל "**אין ישראל ניזונין אלא בזכות אמונה**", הרי שבזה שמאמינים בה' זוכה האדם לפרנסה בריווח ובכבוד. והנה דרכו של אברהם אבינו היתה לעורר כל באי ביתו וכל יודעיו לאמונה תמימה שהכל נהיה בדבר ה', והכניס בלבם אמונה שלימה בה' אלקינו, לפ"ז נמצא שעשה עמם צדקה וחסד במעלה העליונה מכל, שעי"ז זכו לפרנסה בריווח ובכבוד, כסגולתה של אמונה.

בזה מפורש היטב לשון הכתוב "**והאמין בה'**", להודיע רב מעלתו של אברהם אבינו שהמשיך והפעיל את אמונת אלקי עולם בקרב כל בני תבל, והרי בשכר אמונתם בה'

המשך בעמוד ג'

ברכת מזל טוב

ברגשי כבוד וידידות נשגר בזה ברכת מזל טוב נאמנה
אל מעלת כבוד ידידנו החשוב והנעלה

הרה"ג ר' יואל מאשקאוויטש שליט"א

מחשובי עורכי גליוננו

לרגל שמחת אירוסי בנו היקר

הבחור החשוב אשר לעמל נ"י

עב"ג בת הר"ר **שלום גאלדמאן** הי"ו

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שיזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו, ויזכו החתן והכלה לבנות בית נאמן בישראל, על אדני התורה והיראה, מתוך ברכה והצלחה ושפע כל טוב, לשמחת לב הוריהם ומשפחותיהם לאורך ימים ושנים.

בברכת התורה

אברהם ישעי' קליין - שלמה הערשקאוויטש - אביעזר מרדכי שווארץ

עם צוות העובדים

מבוא

המשך מעמוד א'

ביתו וכרטיסי הנסיעה שלו, והנה קדש עליו יום השבת ואסור לו לטלטלם עוד ברשות הרבים.

הוא לא חשב הרבה, ועיניו נפלו על איזה פח אשפה שעמדה שם ברחוב, **והטמין כל אשר לו תחת אותו פח אשפה מתוך תקוה חלשה שישארו שם על מנוחתם עד מוצאי יום מנוחה**, והמשיך בהליכתו ברגליו לעבר השכונה היהודית בווילאמסבורג. האדם הראשון ממכיריו שפגע בו היה **הרה"ח ר' יקותיאל הערש ווערצבערגער ע"ה** ואמר לו את מצוקתו שנשאר בחוץ ברחוב ואין לו מקום לאכול ולישן ואינו יודע לשית עצות בנפשו, אמר לו ר' יקותיאל הערש שילך לביתו נאוה קודש של רביה"ק מסאטמאר זי"ע ושם בודאי יסתדר באיזה אופן על משך יום השבת. ואכן כך עשה, ונתקבל בבית רבינו בסבר פנים יפות, ונתנו לו כל צרכי שבת בעין יפה ורוח נדיבה.

במוצאי שבת עשה את דרכו הארוכה בחזרה אל אותו פח אשפה, **ולמרבה הפליאה מצא שם כל רכושו כמו שהניחם**, ידי זרים לא שלטו בהם וכל העוברים ושבים הוכו בסנוורים, ונתקיים בו המאמר אין אדם שומע לי ומפסיד. אבל כמובן שבשעה שהניחם שם ועמד בנסיון שמירת שבת שלו במקום שלא ראה אותו שם בשר ודם, לא היה בטוח כלל וכלל שאכן יישארו שם בבחינת יושבת וממתנת עד כלות שבת.

והוא דוגמא נפלאה למי **שנזדמן לו נסיון בהיותו על אם הדרכים, ובכלל בהיותו במצב של נע ונד גולה וסורה יחיד ובודד בעולמו בלי קרוב וגואל על אדמת נכר**, ולא אבד עשתונותיו להיכשל בעוון חילול שבת, אלא **שמר את השבת כהלכתו אף על פי שהיה נראה לו שמאבד בזה כל רכושו וכל מה שכבר הצליח לאסוף ולכנוס ברוב עמל ויגיעה**. ואחר מעשה כזה מובן היטב מה שזכה להעמיד **דור ישרים מבורך באופן נעלה ונשגב**, שכל יוצאי חלציו הם חסידים ואנשי מעשה ובני תורה מופלגים באופן יוצא מן הכלל כידוע לכל מכיריו.

וממש כעין מעשה זו היה אצל הבעל מסירת נפש הידוע **הצדיק רבי יעקב יוסף הערמאן זצ"ל**, כמסופר בספר '**הכל לאדון הכל**', שבשנת תרצ"ט בקיץ נסע עם זוגתו ע"ה לארץ ישראל, וכפי החשבון היה הספינה אמור להגיע לארץ ישראל באמצע השבוע, אך למעשה מחמת עיכובים שנתהוו באמצע, שהיה אז קודם פרוץ המלחמה ונשתבשו הדרכים, **נתאחרה הספינה והגיעה לעיר חיפה בערב שבת קודש סמוך להשקיעה**, מלחי הספינה האיצו בהנוסעים להוריד משם כל חפציהם ולעזוב את הספינה, אבל ר' יעקב יוסף ז"ל שהביא אתו **חבילות רבות וארגזים** ראה שאי אפשר לו להוריד את הכל עוד קודם השבת, ועלול הדבר לימשך עד אחרי השקיעה.

בראותו את המצב **לקח אתו רק הספר תורה והטלית ותפילין והחל לעשות את דרכו לירד מהספינה**, הממונים שעל הספינה בראותם את מעשיו, הזהירו אותו **שידע שהם אינם מקבלים שום אחריות על חפציו**, ואם כשיחזור אחר השבת לא ימצאם על מקומם לא יהיה לו את מי לתבוע עליהם, אבל הוא לא שת לבו לכל זאת, אלא הזדרז להגיע אל האכסניא שכבר הוכנה לצרכו קודם השבת, מבלי שיבלה זמן לדאוג על שמירת חפציו. למעשה במוצאי שבת כשחזר אל הנמל לראות את שלום רכושו, ראה שא' מן הממונים העמיד שומר על חפציו שלא יזוקו ולא יגנובו, ובכך זכה לקבל בחזרה כל חפציו מבלי שיצטרך לחלל את השבת ח"ו.

ובאמת כל קיומינו כהיום בגלות אמעריקא הוא רק **בכח ובזכות אבותינו ורבותינו שלימדונו שלא ליכנע למצבים של נע ונד**, וכהפתגם שהיה רגיל בפי האנשים מאז ומקדם לאמר שבאמעריקא אי אפשר להיות כמו בעיירות מוצאינו, ועל כרחך לוותר פה ושם מחמת המצב, אבל אנחנו לא שמענו לדבריהם, אלא עשינו כמעשה אבינו אברהם שהכריז את שם ה' בכל מקום שנסע והיינו דאהני לראות כהיום הזה הלגיון של מלך על דרך ישראל סבא בלי שום שינוי בחסדי ה'.

המשך בעמוד ג'

מדור תורתם קבע

המשך מעמוד ב'

הגיעו לפרנסה וכלכלה בהרחבה, **"ויחשבה לו צדקה"** - ונחשב לו הדבר לצדקה במדריגה הגבוה ביותר, שהיא הממציא מלאכה לחזק ידי אדם שלא יצטרך לבריות, שזכו לזה בזכות אמונתם בה'.

וכן שמענו וראינו בצל קדשו של מרן **רביה"ק** זי"ע, בשנים הראשונות אחרי חורבן אייראפע, כאשר עברנו צרות רבות ורעות ר"ל, עמד רביה"ק למשען ולעמוד אש לפני מחנה ישראל, לעוררם ולחזקם באמונה שלימה ופשוטה בהשי"ת, להאמין כי ישר ה' ולא עוולתה בו, ובימים ההם ראינו בחוש שבזכות האמונה התייצבו והתבססו פרנסתם של באי ביתו ואנשי שלומו, ונפתחו לרווחה הרבה עסקים ומסחרים שניזונו על ידם חסידים ואנשי מעשה, ובפרט מסחר אבנים הטובות (שלייפ"ן דיאמאנט"ן) שהתפרנסו מזה רבים ושלמים בשנים ההם. ונתקיים בו ברבינו "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה", שבשכר האמונה עשה עמנו הצדקה המובחרת להעמיד האדם על רגלו שיתפרנס מיגיע כפו.

אכן אחרי סילוקו של צדיק מעלמא הדין, מסחר הדיאמאנט"ן ירדה פלאים, וכמעט כי כלה ועבר פרנסה נכבדה זו מקרב עמינו. ודכירנא, באחת השיחות הראשונות שנשא מרן רבינו ה'**ברך משה**' זי"ע אחרי הסתלקותו של דודו רביה"ק זי"ע, הזכיר ענין זה בכאב רב, ואמר כי על זאת היתה מוראו ופחדו כל הימים, מה יהיה עם עתיד פרנסתם של ישראל אחרי עלותו של רבינו בסערה השמימה, כי היה נכון לבו בטוח כי שפע הפרנסה הרעיף ה' בזכות ובשכר האמונה הטהורה שהכניס רביה"ק בלב ישראל כל ימי חייו.

(הרה"ח ר' **אליעזר ווייס** הי"ו)

להתרחק אף מרושם הרע

אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברם (בראשית יד, כג).

יש לדקדק, מאחר שאמר אברהם אבינו "ואם אקח מכל אשר לך", הרי הכל בכלל, ולמה הוצרך לפרט תחילה "מחוט ועד שרוך נעל". וביותר יש להבין, מה ראה להזכיר דוקא שני דברים אלו.

ונקדים דברי **המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע** בענין **"כח הפועל בנפעל"**, שכוחו של הפועל נמצא בדבר שנפעל על ידו (מגיד דבריו ליעקב, ד"ה "הללו את ה' מן השמים"). ובספה"ק **אגרא דכלה** (פרשת שופטים, אות כ"ג, ד"ה "כי הגוים האלה") ביאר לפי יסוד זה, שגם בממונו ורכושו של אדם, שסיגל על ידי מעשיו, יש מכוחו של בעל הממון. ועל כן, המשתדל לקבל ממון מאנשים שאינם מהוגנים, עלול לקנות בנפשו ממדותיהם הרעות. ואף הביא מדרכי רבותינו הקדושים, שנזהרו שלא ליהנות מממון של אנשים בלתי הגונים, כדי שלא ידבק בהם מכוחם, עכת"ד.

והנה, על אנשי סדום נאמר **"ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד"** (בראשית יג, יג), ודרשו בגמרא (סנהדרין קט ע"א): "רעים בגופם וחטאים בממונם", ופירש רש"י (שם, ד"ה "רעים בגופם"), שהיו שטופים בזימה. ולפי האמור יש לומר, שאברהם אבינו לא רצה ליהנות מרכושם, כדי שלא יהיה לו שום שייכות לרושם טומאתם הטמון בממון ההוא.

עוד נקדים דברי היערות דבש (חלק ב', דרוש ו', בקטע המתחיל "והענין כי יש מתכות"), שביאר כי כח התאוה יש לו אחיזה בעקבו של אדם, וכן בחוט השדרה. וביאר בזה טעם על דרך הדרוש למה היו הכהנים הולכים יחפים בבית המקדש, כי צינון העקבים מחליש את כח התאוה, ובכך היתה עבודתם בקדושה ובטהרה, עכת"ד.

ומעתה יש לפרש בדרך רמז את דברי אברהם אבינו: "אם מחוט ועד שרוך נעל" – "חוט" רומז לחוט השדרה, ו"שרוך נעל" רומז לעקב הרגל הנתון בתוך הנעל, שני המקומות הנזכרים בדברי היערות דבש.

ובזה רמז למלך סדום את טעם סירובו: **"ואם אקח מכל אשר לך" – איני חפץ ליהנות מרכושך, כדי שלא ידבק בי מאומה מכח הרע של אנשי סדום.** לפיכך הקדים "מחוט ועד שרוך נעל", לרמז על כח התאוה שממנו ביקש להתרחק, ולשמור את עצמו בקדושתו, בלי שום שייכות לרשעתם.

(הרה"ח ר' **פנחס מרדכי וועבער** הי"ו)

מבוא

המשך מעמוד ב'

והלום שמעתי מידידי **הרה"ח ר' יוסף סאנדל הי"ו** מה שסיפר לו אביו **הרה"ח ר' אברהם יצחק ע"ה** שהי' לו בית חרושת שעסקו בעשיית קאפלע"ך שממנו התפרנס, וסיפק סחורה להרבה מקומות ברחבי אמעריקע, ובאחת מהשנים הראשונות ממפעלו, לערך לפני שבעים שנה, בהגיע **קודם חג הסוכות** אמר להאיש שהיה ממונה למצוא לקוחות לסחורתו - ה'**סעילסמאן**' - שבשבוע הבא יהיה סגור ולא יעסוק במסחרו, ולפליאתו מה היום מיומים, אמר לו **שבחול המועד אינו נכנס למסחרו** כפי ההלכה שאסור לעסוק במשא ומתן בחול המועד, הלה שהיה יהודי מתושבי אמעריקע מקדמת דנא התחיל לצחוק ממנו ואמר לו האכן אתה מדמה בדעתך שתוכל להתנהג כאן באמעריקע כמו שהתנהגת באייראפע, **כאן אי אפשר לעשות מעשים כאלו, אמעריקע היא מציאות אחרת לגמרי**, ואם תרצה להשאר במעגל המסחר הרי אתה מוכרח לעבוד בחול המועד.

השיב לו ר' אברהם יצחק ע"ה איני יודע מה אתה סח, אבל **הרבי שלי (מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע) אינו מניח לחסידיו לעבור על האיסור ולעבוד בחול המועד, וכבר הייתי סגור כמה פעמים בחול המועד ושום דבר לא קרה**, בשמעו את דבריו שהיו לחידוש בעיניו ענה ואמר '**עטץ וועטס עס מאכן**', אם כן שאתם עומדים איתן כחלמיש נגד הזרם ואינם נשמעים לפשרות וויתורים, בודאי שאתם תצליחו לשבור את הקרח הנורא. ולמותר לציין שאכן כך הי', ומאז ועד עתה כבר היו רבבות רבבות אנשים יראים ושלמים שלא עבדו בחול המועד, ועל הכלל כולו יצא בכל דקדוק הלכה שבכל סעיף קטן בד' חלקי שולחן ערוך שאינם גורסים מושג של פשרות מחמת שב'אמעריקע אי אפשר', אלא הולכים בדרכי האבות בלי זיז כל שהיא מהמסורה וכן יעזור ה' הלאה.

ומדי דברינו מענין היהודים בשנות הבראשית באמעריקע שעמדו בנסיונות אף על פי שהיו במצב של לך לך מארצך וממולדתך, אזכיר עוד עובדא דהוה עם הנדיב הנודע **ר' ישראל אהרן פישל ע"ה**, המפורסם בכינויו '**הערי פישל**', שבהגיעו לאמעריקע חיפש מקום עבודה להתפרנס משם, ואחר כמה שבועות של חיפוש הצליח להתקבל באיזה מקום שעסקו בהכנת תכניות לבנינים, כשהגיע ערב שבת ביקש מהבעל הבית שיפטרנו מלבוא להעבודה בשבת, אבל **הבעל בית לא הסכים ואמר לו שאם אינו מגיע לשבת אין לו מה לחזור אליו עוד אחר השבת**.

הוא עמד בפני נסיון קשה שרבים חללים הפילה, ובצר לו לא ראה לפניו דרך אחרת אלא לעשות כמו שעשו אחרים, לילך בשבת בבוקר לבית הכנסת להתפלל, ותיכף אחר כך לפנות לעבודתו, אבל **בצאתו מבית הכנסת וראה היהודים הכשרים שומרי השבת**, עלה על לבו זכר הוריו עד כמה שהיו מצטערים אילו היו יודעים את מה שהוא עומד לעשות עכשיו, **ועל אתר החליט שאינו מחלל את השבת**, ואכן נשלח ונתפטר מעבודתו, ולימים הצליח ה' את דרכו עד שנעשה לעשיר גדול.

ועובדא זו מלמדינו דעת עד כמה שאפשר להשפיע על אחרים באין אומר ואין דברים, שרק על ידי שראה יהודים שומרים את השבת נתעורר אף הוא להתחזק בשמירת השבת, ואף זה הוא מענין הנסיון של 'לך לך', שעל האדם לידע בשעה שהוא נמצא על הדרכים, **שאדרבה עכשיו מוטל עליו אחריות יותר להתנהג בדרך הישר, שעל ידי זה הרי הוא משפיע בלי יודעים על אנשים אחרים בראותם היאך יהודי צריך להתנהג**.

ויהי רצון שנזכה לקדש שם שמים בכל מקום בואינו, ונוכל להזהר בקיום התורה והמצוות בלי שום פגע ומכשול מתוך שפע רב באנפין נהירין אכי"ר.

(הרה"ח ר' **אברהם ישעי' קליין** הי"ו)

זכות הדורות העתידים לטובתו של אדם

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (בראשית יב, א).

וברש"י פירש: "לך לך – להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול, וכאן אי אתה זוכה לבנים".

דורשי רשומות רמזו, כי **ל"ך ל"ך** הוא ראשי תיבות **ל'קראת כ'לה ל'קראת כ'לה**, וצריך ביאור מה ענין רמז זה לציווי שנצטווה אברהם אבינו ללכת מארצו וממולדתו.

ונלפענ"ד על פי מה דאיתא בגמרא (עירובין יג ע"ב): "נמנו וגמרו, נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא". וביאר המהרש"א (חידושי אגדות, מכות כג ע"ב), ד"נמנו" היינו שמנו את מנין המצוות, וראו שמצוות לא תעשה, שהן שס"ה, מרובות על מצוות עשה, שהן רמ"ח. נמצא שהאדם קרוב להפסד ורחוק מן השכר, ולפיכך גמרו שנוח לו שלא נברא משנברא, עכ"ד.

והקשו המפרשים, הלא מפי עליון לא תצא הרעות, ואיך יתכן שברא הקב"ה את האדם באופן שיהיה קרוב להפסד ורחוק מן השכר.

וביאר רביה"ק זי"ע בספה"ק **דברי יואל** (פרשת אחרי, עמ' לא), על פי המבואר בספר **פרשת דרכים** (דרוש ד), שמחסדי הבורא ב"ה הוא לצרף לאדם את המעשים הטובים שהוא עתיד לעשות, ואילו את הרע שהוא עתיד לעשות אינו מצרף לחובתו, עכ"ד. וכן כתב בספה"ק **ייטב פנים** (אבני זכרון, אות לא), שהשי"ת דן את האדם גם בזכות הדורות הצדיקים העתידים להיוולד ממנו, ואילו בחטאים שעתידים לצאת ממנו אינו מסתכל, עכ"ד.

ומעתה, אף שהלאווין מרובים מן העשין, מכל מקום **כאשר הקב"ה מצרף לאדם את המעשים הטובים של הדורות העתידים לצאת ממנו, נמצאו זכויותיו מרובות והוא קרוב לשכר יותר מן ההפסד**.

אולם זהו כאשר האדם נושא אשה ומשתדל להעמיד תולדות, שאז מצרפים לו את זכויות הדורות העתידים. אבל אם אינו נושא אשה ואינו משתדל בהעמדת דורות, אין לו צירוף זכויות אלו. ובזה ביאר את הכתוב (בראשית ב, יח) "לא טוב היות האדם לבדו", כי בהיותו לבדו, בלא העמדת דורות, עדיין שייך בו החשבון שמחמתו אמרו שנוח לו שלא נברא, עכדה"ק.

נמצאנו למדים, כי **בשעה שאדם בונה בית נאמן לה' ומעמיד דורות, מצרף לו הקב"ה כבר עתה את זכויותיהם של הדורות העתידים לצאת ממנו**, ובכך מתרבות זכויותיו לטובה.

ומעתה יבואו הדברים על נכון בביאור הכתוב. הקב"ה אמר לאברהם אבינו "לך לך", ופירש רש"י "להנאתך ולטובתך", והוסיף "ושם אעשך לגוי גדול, וכאן אי אתה זוכה לבנים". ויש לומר ששני הדברים תלויים זה בזה: על ידי שילך אל הארץ אשר יראנו השי"ת, יזכה לבנים ולדורות אחריו, וממילא יצטרפו אליו זכויותיהם של כל הדורות העתידים לצאת ממנו.

וזוהי עומק ההבטחה **"להנאתך ולטובתך"**: על ידי "ואעשך לגוי גדול" יתרבו זכויותיו, עד שיהיה בבחינת טוב לו שנברא, שהרי הקב"ה מצרף לזכותו את כל הטוב שיעשו בניו ובני בניו אחריו.

וזהו הרמז **ל"ך ל"ך – ל'קראת כ'לה ל'קראת כ'לה**. כאשר האדם נושא אשה ובונה בית נאמן לה', הוא זוכה לברכת "להנאתך ולטובתך"; זכות הדורות העתידים עומדת לו, זכויותיו מתרבות, ועל ידי זה **נוח לו שנברא**, לטובתו בזה ובבא.

(הרה"ח ר' **פנחס נחום** ב"ר יעקב אשר שלמה **צוויבל** ז"ל)

ומקללך אאר אור הישועה

ואברכה מברכיך ומקללך אאר (בראשית יב, ג).

מסופר על **הרה"ק התפארת שלמה מראדאמסק זי"ע**, כי פעמים רבות, כאשר באו לפניו אנשים עם פתקאות לבקש עזר וישועה, היה משמיע כלפיהם דברים קשים, קללות וחירופין, עד שכל השומע תצילנה אזניו. אולם לפלא היה הדבר, כי **דוקא אותו האיש ששמע מפיו דברים קשים, זכה אחר כך להצלחה גדולה**, הצליח במסחרו ונעשה עשיר; פעמים בדרך הטבע ופעמים שלא כדרך הטבע.

פעם אחת בא לפניו תלמיד חכם חסיד, נגיד וגביר מפיעטרקוב, לבקש את עצתו בענין מסחר גדול. נתן לו הרה"ק עצה נפלאה על פי דרך המסחר, והלה עשה כדבריו והצליח מאד. לאחר שגמר את העסק, לא היה לו פנאי לנסוע בעצמו לראדאמסק לבשר על הצלחתו, ושלח שליח מיוחד, תלמיד חכם גדול, להודיע כי עצתו הקדושה נתקיימה והצליח בכל אשר עשה.

כאשר שמע הרה"ק את הבשורה, שמח לבו מאד. ראה השליח כי בדיחא דעתיה, ואזר עוז בנפשו לשאול: "אל יחר אף אדוני ואדברה: מדוע נוהג כבוד קדושתו להשמיע קללות? הלא עתה ראינו כי נתן עצה טובה על פי הנגלה והלה הצליח, ואם אפשר לפעול ישועות בעצה טובה ובברכה, למה נצרכים לדברים קשים?"

השיב לו הרה"ק: "תדע, שגם **אדמו"ר הרבי ר' מאיר'ל זי"ע מאפטא**, בעל אור לשמים, היה נוהג בדרך זו. והיה אומר: אמנם נפשי יודעת מאד, שבעולם העליון אפשר יכו אותי על שקיללתי נפשות ישראל – 'מען וועט מיך אפשר שמייסן, ווייל איך האב געשאלטן אידישע נפשות' – אולם הדבר מוכרח ואין עצה אחרת, ואונס רחמנא פטריה".

וביאר בזה את הכתוב שאמר משה רבינו: **"לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם" (במדבר טז, טו)**. כי אי אפשר להתקרב אל הצדיק אלא על ידי אחד משני דברים: או שהצדיק נוטל מן האדם פדיון, או שעל כל פנים הוא משמיע כלפיו דברי קללה. וזה שאמר משה רבינו, כי שניהם לא היו בהם: "לא חמור אחד מהם נשאתי" – לא נטלתי מהם שום פדיון; "ולא הרעתי את אחד מהם" – אף לא השמעתי כלפיהם דיבור רע. על כן אי אפשר לי לעשות להם טובה.

וסיים הרה"ק מראדאמסק: **"ואני אומר, כי אין שום פחד בדרך זו, שכן היא דרכו של אברהם אבינו, ומפורשת היא בכתוב"**. שהרי נאמר: "ואברכה מברכיך ומקללך אאר". ולכאורה, למה לא נאמר "ומקללך אקלל".

אלא **"אאר" הוא מלשון אור המאיר**. הקב"ה אמר לאברהם אבינו, שאפילו אותם שהוא מקלל, גם להם יאיר נרם ויזרח מזלם, ויצאו מאפילה לאורה. "כן דעתי", חתם הרה"ק את דבריו.

(נפלאות התפארת שלמה)

חלקינו בתורתיך
מו"ל
הגליון נערך ע"י מכון קונטרס
מו"ה אברהם ישעי' קליין
מו"ה יואל הכהן מאשקאוויטש
מו"ה משה אברהם לייפער
מו"ה שלמה הערשקאוויטש
להכניס דברי תורה בתוך הגליון ולהערות והארות:
טעל: 845.210.6668 | פעקס: 845.314.8486
אימעיל: chelkeiny@gmail.com
צו באקומען דעם גליון יעדע וואך אין אימעיל, שיקט א אימעיל צו: chelkeiny@gmail.com